

DELOVNA PRODUKTIVNOST

Pomen mehanizacije v gradbeništvu

V tem članku se bomo pre- vssem dotaknili ekonomskih prv- in uporabe gradbenih strojev. Najvažnejše ekonomske prvine pri izvajanju gradbenih del so: skrajševanje in prihranek časa pri izvrševanju del, prihranek človeške delovne sile, prihranek materiala, ki ga dosežemo z upo- rabo najbolj racionalnega mate- riala za zgraditev danega grad- benega objekta.

Skrajšanje in prihranek časa pri delih ima za smoter, da o- mogoči čimprejšnjo izročitev objekta uporabi. S tem se skraj- ša čas plačevanja obresti za dobo opravljanja dela, objekt začne- mo prej izkoriščati, delovne

zmogljivosti pa ostanejo krajši čas blokiran, poveča se obtok osnovnih in pomožnih sredstev, kadrov itd. Skrajšanje časa za izvršitev gradbenih del lahko dosežemo: z množično uporabo delovne sile, z delno uporabo gradbene mehanizacije, z mak- simalno uporabo mehanizacije.

Množična uporaba delovne si- le povzroča izgube v proizvo- dnji zaradi zgostitve delavcev pri delu in zaradi majhne mož- nosti tehnične in organizacijske kontrole dela. S tem se v skraj- ni liniji zmanjša delovna proiz- vodnost. Razen tega množična uporaba delovne sile zelo poveča stroške režije (nastanitev, pre-

hrana delavcev itd.). Poveča se tudi število vodilnega in uprav- nega osebja. Vsi ti stroški so posebno neprijetni, če je čas zaposlitve kratek.

Delna uporaba gradbene me- hanizacije in človeške delovne sile ima prednosti pred uporabo same človeške delovne sile v tem, ker bodo najtežje delovne procese opravili stroji, n. pr. dvigala pri visokih zgradbah, betonskih jezovih, pri montaži jeklenih mostov, izdelavi via- duktov itd. Dvigala imajo po- temtaka široko uporabo v gradbeništvu zaradi napredka proizvodnje gradbenih strojev. V tej proizvodnji se kaže težnja, da bi dosegli čim večjo nosil- nost dvigal, posebno za gradnjo zgradb iz montažnih delov, kakršne so mostovi, dvorane in podobno, kar omogoča, da se zgradijo težji montažni deli in s tem opravi večji del dela v to- varni ter delavnicah, manjši pa na kraju montaže. Vse to precej poveča ekonomičnost graditve takih objektov.

Najpomembnejši problem pri delni uporabi gradbenih strojev tiči v tem, da morajo biti grad- bení procesi in operacije, ki jih naj opravi človeška delovna sila, vsklajeni in po učinku enako- vredni procesom in operacijam, ki naj jih opravijo stroji. Koli- kor tega pogoja ne dosežemo, ostanejo stroji neizkoriščeni, kar se v gradbeništvu tudi pogosto dogaja. Vzemimo konkreten pri- mer.

Trakasti transporter s širino traku 500 mm ima učinek 35 ku- bičnih metrov gramozu na uro. Če bi tak transporter natovar- jali s človeško delovno silo, pri čemer lahko računamo, da vsak delavec v eni uri naloži en ku- bični meter gramozu, tedaj bi bilo potrebno 35 delavcev za na- nalozitev takega transporterja. Ker je okoli njegove košare za nakladanje mogoče razmestiti le 6 delavcev, bi bil transporter s tako delovno organizacijo izko- riščen le s 17 odstotki. Lahko trdimo, da niso skoraj vsi sred- nji ali večji transporterji, ki jim služi človeška delovna sila, izko- riščeni, da delajo neracionalno in neekonomično. Dobro, racio- nalno in pravilno so izkoriščeni samo tedaj, če jih natovarjamo z bunkerji, plazečimi se nato- varjevalci in podobno.

Iz te razlage je razvidno, da moramo težiti za uporabo kom- pleksne mehanizacije gradbenih del, kar v razvitih državah že v veliki meri dosega.

»Naša skupnost«

NUDI CLANOM DELAVSKIH SVETOV, OBCINSKIH ODBJROV IN SVETOV TER ORGANOV DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA V ŠOLSTVU, ZDRAVSTVU, ČIŠNIH SVETIH IN TRGOVINI MOŽNOST USPEŠNEGA EKO- NOMSKEGA IZOBRAŽEVANJA, KER OBJAVLJA ČLANKE, RAZPRAVE IN OBVESTILA O VSEH VPRA- ŠANJH DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA IZ NAJ- AVTORITATIVNEJŠIH VIROV.

KER BREZ POTREBNEGA EKONOMSKEGA IN POLITIČNEGA ZNANJA V ORGANIH DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA NI MOGOČE USPEŠNO SODELOVATI IN ZLASTI NE PRAVILNO IN KVALITETNO ODLO- ČATI, SEGAJTE PO »NAŠI SKUPNOSTI« IN IZPOL- NJUJTE SVOJE ZNANJE.

Pogostost poškodb pri delu

Če bi hoteli odgovoriti na vprašanje, v katerih državah, gospodarskih vejah, podjetjih ali oddelkih podjetij se najbolj po- gosto dogajajo nesreče pri delu, bi podatki o številu nesreč ne bili zadostni. V ta namen mo- ramo razpolagati tudi s podatki o pogostosti poškodb. Pogostost poškodb pri delu predstavlja razmerje med številom poškodb in številom delavcev, ali kar je bolj točno in kar se bolj pogosto uporablja v statistiki, med šte- vilom učinkovito opravljenih de- lovnih ur. V našem primeru je pogostost poškodb pri delu šte-

vilo poškodb, ki odpadejo na mi- ljion učinkovito delovnih ur. Iz doslej razpoložljivih podatkov je mogoče za našo državo ugotovi- ti, da je pogostost poškodb pri nas v primerjavi s nekaterimi drugimi državami velika.

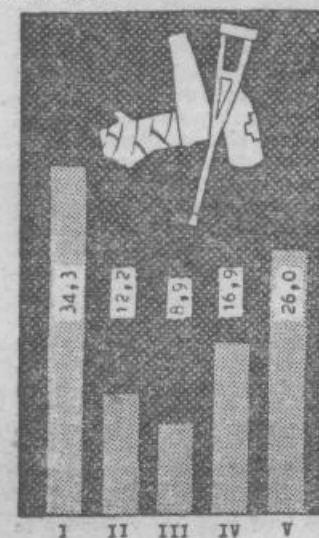
Ta pogostost je različna v raz- nih podjetjih iste gospodarske dejavnosti. Naslednji podatki o pogostosti poškodb pri delu v 11 tekstilnih podjetjih s področ- ja Beograda in Zemuna v letu 1955 kakor tudi o pogostosti po- škodb v nekaterih drugih dr- žavah to potrjujejo:

1. — Trikotaža 3,4
2. — Konfekcija 5,8
3. — Konfekcija 7,7
4. — Konfekcija 9,8
5. — Trikotaža 18,6
6. — Tkalnica svile 20,9
7. — Predilnica in tkalnica bombaža 36,0
8. — Predilnica in tkalnica volne 36,3
9. — Konfekcija 44,1
10. — Predilnica in tkalnica volne 47,6
11. — Predilnica in tkalnica bombaža 49,7

Če razen vsega tega upošte- vamo, da so v največ primerih vzroki poškodb subjektivnega značaja, iz tega jasno izhaja sklep, da je mogoče brez velikih investicij veliko doseči pri ome- jevanju poškodb pri delu. Zato

se morajo v prvi vrsti interesi- rati delavski sveti, ki lahko tako veliko prispevajo k delovni pro- duktivnosti.

1. — Pogostost za vseh 11 podjetij
2. — Pogostost v bom- bažni industriji Velike Britanije v l. 1952
3. — Pogostost v bom- bažni industriji ZDA l. 1952
4. — Pogostost v indu- striji volne ZDA l. 1952
5. — Pogostost za vsa tekstilno industri- jo Francije l. 1952

Racionalizacija v tovarni zdravil

V tovarni zdravil so proučevali polnjenje stekleničk z zdra- vili in pakiranje. V vsako steklenico če treba vsipati 25 pilul in nato grlo zam aziti z bombažem.

V eno roko vzä- memo prazno ste- klenico, v drugo lijak. Nato našte- jemo kroglice in jih denemo v lijak. Polne stekleničke je treba dvigniti, vzeti iz njih lijak in stekleničke postavi- ti na drugo stran.

Druga delavka polni stekleničko z vate in zapre grlo.

Štetje je mogoče opustiti ob uporabi ožlebljene lopatic- ce. Z enim zama- hom lopaticce zaja- memo natančno 25 pilul in jih vložimo v lijak. Steklenič- ko napolnimo na- enkrat. Z uporabo lopaticce lahko de- lavka v istem času z manj napora na- polni več stekle- ničk, kar pomeni povečanje delovne produktivnosti.

Polnjenje stekle- ničk je mogoče racionalizirati, če hkrati polnimo več stekleničk. To do- sežemo z ročno na- pravo (ki so jo izu- miili v nekem ame- riškem inštitutu za proučevanje dela).

Ta ročna naprava je sestavljena iz lesene škatle, na kateri je aluminijasta plošča. Na tej plošči so luknjice, skozi katere lahko pade samo po ena pilula. S potegnivjo plošče iz rezervoarja pade v luknjice prav toliko pilul, kolikor jih potrebu- jemo, da napolnimo pet stekleničk (125 pilul).

Urna meza delavke na tem delovnem mestu znaša 47 din. ŠTETJE Z ROKO: dela ena delavka, ki v sedmih urah na- polni 1000 stekleničk. Cena proizvodnje znaša 1629 din. Letna proizvodnja: 300.000 stekleničk s proizvodno ceno 488.700 din.

POLNENJE Z LOPATICO: delajo tri delavke, ki napolnijo 1000 stekleničk v 3,44 ure. Cena proizvodnje znaša 917 din. Let- na proizvodnja 300.000 stekleničk stane 275.100 din.

POLNENJE Z ROČNO NAPRAVO: delata dve delavki, ki napolnita 1000 stekleničk v dveh urah. Ob lastni cen 465 din stane letna proizvodnja 300.000 stekleničk 139.500 din.

NAROČNINA ZA »NAŠO SKUPNOST«

znaša za eno leto 250 in za pol leta 125 dinarjev. Naročnino pošljite na naš tekoči račun pri Komun- alni banki v Ljubljani št. 60-KB-5-Ž-367 s po- sebno oznako za »Našo skupnost«.

Če pa morda želite srbohrvatsko izdajo (v cir- lici ali latinici) ali makedonsko izdajo, pošljite na- ročnino na naslov: »Naša zajednica«, Beograd — Dečanska 35, tekoči račun 102-T-349 s pripombo za »Našo zajednico«. Na hrbtni strani napišite, katero izdajo želite.